

A SZŐLŐBEN.

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben.”)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik minden hó 28-án

Előfizetési díj Egész évre 2 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN

Országos szőlőtelepítő szövetkezet.

Budapesten a fenti czim alatt alakult egy szövetkezet, mely mint kiadványaiban tudatja: az ország szőlészeinek során kíván segíteni azzal, hogy az egyesek és társaságok szőlőtelepítéseit elősegíti, esetleg telepítéseket eszközöl és elvállal; és hogy azok terményeit a szőlőket úgy külhonban, mint az országban lehető legmagasabb árértékért értékesíti.

A szövetkezet alakulását tágas téren ösmertette, s így felhívta figyelmét a szakköröknek és szaklapoknak.

Megjelent róla a bírálat, a kritika. Ami eddig megjelent: az nem volt kedvező, sőt alkalmas volt arra, hogy a közönséget az eszme, illetőleg a szövetkezés körül ne tömörítse.

Mi eddig a szövetkezetről nem nyilvánítottunk nézetet. Szándékosan hallgattunk. Nem akartunk idő előtt nézetet nyilvánítani. Megakartunk előbb ismerkedni a czéllal, az iránnyal, melyet a szövetkezet követni szándékozik.

Ma napság midőn a szövetkezet egyik célja a szőlők értékesítése evidenssé lett, s ma midőn előfizetőinktől kérdések intéztettek hozzánk, a következőkben mondjuk el véleményünket.

Minden oly szövetkezés, oly társulás, mely a szőlőtelepítést előbbre vinni, annak terményét előnyösen értékesíteni igyekszik: *mint hazafias eszme. hasznos.* Ily értelemben az országos szőlőtelepítő szövetkezet életre hívása is *üdvözlendő.*

Most térjünk át czéjaira.

Feladatul első sorban a szőlők telepítését tűzte ki, vállalkozik arra, hogy egyesek kívánságára, azok részére: az ország bármely részében szőlőket telepít, s azokat a feleknek termőkészen adja át.

Vállalkozott arra, hogy a tőke hiányában vevőket elősegíti, részükre kölcsönt is nyújt.

Ami nézetünk az, hogy e tekintetben alig ha ér czélt.

Alig ha ér czélt azért, mivel a szőlőtelepítést manapság, maga a törvényhozás tett intézkedésében segíti elő.

E célból nyert életet az érdekelt törvényozikk. E célból vette kezébe az Agrár és Járadékbank a műveletet.

A törvény által oly kedvezmény nyújtatik a szőlőtelepítőknek, melynél nagyobb, előnyösebbet, kedvezőbbet az országos szőlőtelepítő-szövetkezet már anyagi erejénél fogva sem nyújthat.

Akinek filloxera által kipusztított szőlője van, legyen az a birtok bármennyire megterhelve: *csak tőle függ, hogy szőlőjét felujtsa.*

Minden utánjárás és fáradság nélkül megkapja a felújításhoz megkívántató pénzösszeget; s ha szüksége van, kap díjtalanul utbaigazítást, amennyiben az állam szakközvegi felhívásra azt a legnagyobb előzékenység mellett megadják.

Sőt nemcsak meg lehet nyerni az utba igazítást, de mindazok szőlő területét, akik az agrár-banktól nyert kölcsönnel eszközlik felujtásaikat: a felujtást hivatalból figyelemmel kísérik, s a helytelen esjárásra a feleket figyelmessé teszik s a jobb áljáráásra kötelezik.

Tehát az országos szőlőtelepítő szövetség az agrár-banknál nagyobb előnyt nem nyújthat, sőt vele nem is versenyezhet. E tekintetben tehát nem pótol hézagot, s az ojtvány szőlőtelepítésénél nem válik szükségessé.

A homoki szőlők telepítése körüli eljárás maradna tehát fel részére; ez azonban oly csekélybe kerül, hogy alig akad-

nak egyesek, akik e téren a segílyt, a támogatást igénybe vegyék; különösen kisebb telepítéseknél.

Ami nézetünk tehát az, hogy az országos szőlőszeti szövetkezet a szőlők felujtása érdekében alig fog számbavehető segílyt nyujthatni.

Azt, hogy a szövetkezet az ország különböző részeiben szőlőket egyesek részére telepítsen, különösen kisebb parcellákban: *az kivihetetlen*. A felügyelet annyi költségbe kerülne, hogy azt a vállalkozás nem bírja.

De azért sem válik ez szükségessé, miután a szőlőtelepítés mikéntje annyira ösmertté lett, hogy alig van város, *ahol ahhoz értő egyén ne találkoznék*.

A másik része a szövetkezetnek: *a csemegeszőlők értékesítése*.

Ez több sikert ígérne, sőt hasznos is lehetne, ha a szövetkezet szabályzatát másként állapítaná meg.

A szövetkezet első sorban is azt követeli, hogy mindenki, aki szőlőjét a szövetkezet útján kívánja értékesíteni: *köteles üzletrészt jegyezni*.

Egy üzletrész 50 frt, mely kívánatra egyszerre is befizetendő.

Minden katasztrális hold szőlő után egy üzletrész előre jegyzendő. 5 katasztrális hold után 2 üzletrész és így tovább.

Midőn ezen szabályzat felállittatott, az illetők a helyzettel nem számoltak.

Legtöbb szőlő tulajdonos szőlőjében csak részlegesen termel csemegeszőlőt; $\frac{1}{5}$ — $\frac{1}{10}$ részben; már most $\frac{1}{5}$ — $\frac{1}{10}$ részben termelt csemegeszőlő után, hogy fizessen egy egész hold utáni illetéket, illetőleg egy üzletrész értékét 50 frtot? . . .

Ez az egyik nehézség ami végett sokan tartózkodnak a belépéstől.

Az intézők alig vetettek számot a helyzettel, vagy rosszul lettek informálva, midőn azt hitték, hogy az eladók tömegesen tódulnak a belépésre.

A termelő az ojtványszőlőkön termelt kisebb mennyiségű szőlőjeit: *a helyi piaczon értékesíti*; s ha több van, az illető összeköttetést keres, mely összeköttetés könnyen található.

Ha pedig egy vidéken már nagyobb szőlőtermelés van: *azt a piacot a vevők maguk felkeresik.*

Tehát a termelő, csemege szőlőjét egész könnyen birja értékesíteni.

Itt csak arról lehetne szó, hogy *az eddiginél magasabb árak lehetnének elérhetők.* Ez az amit a szövetkezet keresztül vihet.

De hát ha a termelők alig fordulnak a szövetkezet közvetítéseért: honnét szállít szőlőt a vevőknek? Ha nem kezdi meg szállítását, hogy állapíthatja meg jó hírnevét, mely részére mindinkább nagyobb piacokat biztosítana?

A szőlőszállítási föltételek is súlyosak. Például minta szőlőt kér. . . .

Minta szőlőt csak akkor lehet küldeni, mikor a szőlő érik, mikor a szállítás már eszközölhető.

Ez pedig már élkésett dolog. A kötések előbb kell kötni. Manapság az egyéni felvilágosodottság oly magas fokon áll, hogy a termelő nem várja be, hogy az eladás körmére égjen. *Idő előtt köt.*

A magyar ember a sok csalódás után bizalmatlan; gondolni is alig lehet, hogy valaki egy harmadik kezén át értékesítse szőlőjét, hogy oly gyámságra szoruljon, hogy *helyette más számoljon.*

Tudni való, hogy a szőlő, gyümölcs, romlandó tárgy; hogy a megrendelők között is számosan vannak szőrszálhasogatók; hogy mehessen tehát a termelő abba, hogy az általa nem ösmert firma az ő küldeményében turkáljon, hogy azt kénye és kedve szerint limitálja. Mely esetben az érintkezés a szövetkezet és a vevő között történjék: *ez eladó rovására*

Legtöbb ember maga szereti ügyeit intézni. Már ezen körülmény is tartózkodóvá teszi a termelőt.

Igy tehát ezen a téren sem bizok valami nagy sikerben.

Egészen másként gondolnám én a szövetkezet jövőjét biztosítva és áldásosnak. Mert hogy egy ilyen országos szövetség más alapokon sokat tehetne a szőlőszet érdekeiben, arról megvagyok győződve.

Most látni meg.

Mit lehet most látni kérdi az olvasó? azt, hogy mi különbség van egy rendszeresen telepített s nagy gonddal kezelt ojtvány szőlőben, és egy szakértelem nélkül kezelt renyhe gazda szőlőjében.

Naponként látok egy darab szőlőt, mely mintegy 1800 négyszög öl területű.

Ezen szőlőtelep 1894—5-ik év telén lett két láb mélyen megfordítva, és 1895 év tavaszán sima zöldojtvánnyal betelepítve.

1895—6. év telén istálló trágyával dusan meg lett hordva; s most midőn 3 éves oly termés van benne, mely bámulatra méltó.

Van benne 6000 tőke körül E közül hiányzik 3⁰/₀ — 180 drb; termés nélkül van 20⁰/₀-tőli — 1200 tőke; a többi tőkén van egyre-másra, 1¹/₂ kilo szőlő, s így az egészen van mintegy 69 m. m.

A szőlő mézes fejr, oportó, piros és fehér chasseles vegyülék, mely ez idő szerint 20 frtjával értékesíthető.

Ha most már csak 60 m. m. veszünk is, 1200 frt értéket képvisel, mely összeget a mondott szőlőterület bruttó jövedelmez.

Ha ebből 200 frtot levonunk egy évi munkáltatásra, marad 1000 mond ezer frt tiszta jövedelem.

Ebből kiszámítható, hogy egy hold szőlő mily értéket képvisel.

Ha ez sem ad kedvet a szőlőtelepítésre, akkor kárba vesz minden buzditás, ékesszólás, papir és tinta fogyasztás.

Hogy miként lehet ezt a sikert elérni? Egész egyszerűen úgy, ha a gazda mindent idejében és mindent öntudatosan végez.

Az első a földnek rendes megfordítása; ezt követi a rendes ültetés és a jó munka. De legfőbb dolog a trágyázás.

A nevezett szőlő már a második évben bámulatos erős hajtásokat hozott; már akkor remélni lehetett, hogy a harmadik évben szép termést ad.

Mikor volt az a multban, hogy egy és fél hold szőlő a harmadik évben ilyen termést ilyen jövedelmet adott volna? Soha! . . . Soha sem értünk ily fényes eredményt a régi kulturában.

De nemcsak erre nézve hathat reánk buzditásul a nevezett szőlő termése; — de arra is megtanít, hogy sima zöldojtványok ültetésével fényes sikert lehet elérni.

Levelezés.

1.

Tek. Szerkesztő úr!

Nekem van egy 4350 négyszög öles, a phylloxera által kipusztított szőlőm; mely már ugy 8—9 éve kiveszett. Illetve ennek csak $\frac{1}{3}$ -ada volt szőlő, a többi szüz föld, igen jó fekvéssel s lazás fekete színű talajjal.

Az „Agrár banknak“ a saját földemen semmi szin alatt bérlője lenni nem akarok. — A drága kész ojtványokra pénzem nincs. Ahhoz s a többi megkivántató munkálatokhoz nálunk ember kapható nem lévén, — tekintettel a talaj lazasságára, elhatároztam magam szénkénegezés alá hazai fajokat ültetni s azt legközelebb keresztül is vinni. Közbe jött azonban, hogy egyik szőlő szomszédom átadott a „Szőlőben“ című s Tekintetességed szerkesztése alatt levő szaklapból egy csomót, (amelyre rögtön elő is fizettem tegnap) s annak egyik példányában olvastam, hogy mily rendkívül bőtermő az othelló faj, és hogy épen Tekintetességednél mennyire kifizette e faj magát. Most azon gondolkodom, hogy beültetem az egész területemet othellóval. De még is mielőtt ezt teljesen elhatározva legközelebb megtenném, felkeresni óhajtottam Tekintetességedet jelen soraimmal s tiszteletteljesen felkérem, kegyeskedjék értesíteni pár sorban, hogy ajánlja-e ezt? S ha igen, mily távolságra öltessem. (Itt megjegyezni óhajtom, hogy minden tőkét én ugy gondolom karó mellett lugos tőkére alakitanám át; mint az a legközelebbi folyó évi egyik b. lapjában a csemege szőlő metszésénél előadva lett. Jó lenne-e ez?) Mint bor vagy csemege szőlőt lehetne-e értékesíteni?

Vagy pedig csak mily részt öltessek be, (térfogatra nézve a 4350 négyszög ölből) és a többi részt jó lenne-e más európai fajjal.

A szüz talajt okvetlen megforgassam-e?

B. D.

Az othelló szőlőről most is azt mondhatom, amit évekkal ezelőtt és a legutóbbi cikkemben mondtam, hogy ez *egy áldott jó szőlő*, mely alkalmas talajban teljesen ellenáll, roppant dusan terem, s így felette nagy jövedelmet hoz.

Az én othelló szőlőm egyik táblában 13 éves. Teljes erőben van; rajta a filloxera pusztításának semmi nyoma nincsen.

Az othelló szőlő tápduc talajt kíván. Legjobban diszlik a fekete vagy sötét barna kövér talajban.

Azonban az othelló metszésére vigyázni kell; legtöbb helyen a tul reá metszéssel rövidítik meg életét.

Az othelló sajátsága az is, hogy fürtjeit akkor érleli meg szépen, és akkor hoz épszinű dus fürtöket: *ha a szőlő fürtök a nap forróságának hevénnek nincsenek kitéve, — ha azok a levelek által takartatnak.*

Ha az othelló szőlőfürt a naphevének forróságának ki van téve: *akkor a bogyókat a nap kiégeti.* A bogyók összeégnek, összefonnyadnak, megfeketednek.

Ezekből következtetve nem ajánlom, hogy az othelló szőlő lugos rendszer mellett tenyésztessek. Az othelló szőlő oly buján nő, mint semmi más szőlőfaj. Minden rügy különbség nélkül fürtöket hoz. Sőt még az oldal hajtások és sallangvesszők is termést hoznak; de még a tőkéből is gyümölcs tör elő.

Eme roppant nagy hozama mellett a lugos úgy megtelne szőlővel, hogy ezt a tőke nem volna képes megnevelni; s a fürtök kicsinyek, a bogvók egresek, aprószeműek élvezhetlenek lennének.

Lenne sok fürt és élvezetlen szőlő.

De még azután a lugoson a fürtök a nap hevének egyenesen kiennének téve, s így őket kisütné kiégetné.

Az othellót tőkés művelettel a tőke erejéhez képest 2—3 csapra, és ezen 2—3 szemre kell metszeni.

Egy erős tőke, mely az előbb mondott metszéssel van reá vágva: terem 3—4 kilo szőlőt. Ennél többet kívánni nem lehet.

Azután vigyázni kell arra, hogy a fürtöket állandóan lomb takarja.

Ha az érés ideje bekövetkezik, a lomb alatt a fürtök teljesen beérnek, bogvójai nagyok lesznek.

Egy ilyen jól kiérett nagybogyóju, kékesszinű hamvakkal erősen takart othelló fölséges látvány.

Az othelló szőlőt különösen a felső vidékeken felette szeretik. Kellemes íze miatt a legelőkelőbb asztalokon is helyet talál. Sőt pikáns ízét sokan felette kedvelik.

Bár felette nagy barátja vagyok az othelló szőlőnek, és joggal, mert nekem már nagy jövedelmet adott: soha egyetlen évben sem csalt meg, még sem ajánlom, hogy a 4350 négyszög ölet egyszerre ezen fajjal ültesse be.

Azért nem, mivel ezen szőlőfajnak előbb piacot kell keresni. S a kinek nincs összeköttetése vagy nincs vidéke, *annak borra kell szűrni.*

A bora felette fekete, erősen szeszes; de egy kevés mellék íze van; ami végett a nagy kereskedelemben még nem lett általában felvéve.

De még a mondott terület oly roppant mennyiséget teremne, hogy egyelőre míg összeköttetése nincs, nem bírná elhelyezni.

Tessék a nevezett területből a legdusabb részt 600—1000 négyszög ölet othellóval beültetni. A többit pedig ha a talaj nem túl kötött, tessék az ottan elterjedt európai szőlővesszővel beültetni, és szénkénegeztetni.

Ha pedig a szénkénegezéssel járó évenként megújuló elbánást költségesnek találná, tessék az ojtásokkal telepítéshez fordulni.

Ha nem akar az agrár bankhoz fordulni, s nincs pénze a drága ojtványokra, és mégis akar telepíteni, a következőképen járjon el.

Fordittasson meg 1000 négyszög öl területet, azt ültesse be valódi fajtisza *ripária portálissal.*

Ezen területen terem annyi vesszője, hogy évenként 8—10 ezer kézbeni párosítást készíthet. És ennek kiadásait a felmaradt vesszők eladásából egész könnyen fedezheti.

1000 négyszög ölon terem 60—80 ezer első osztályu vesszője, melyből

30—40 ezret eladva. kap érte 5—600 frtot. Ezen pénzzel évenként nemcsak egy hold szőlőtelepítéséhez szükséges ojtványokat lehet előállítani, de fordítás és telepítésre is jut.

Az ojtás készítésre, ha alkalmas embereket nem találná: *azt lehet más honnét hozatni.*

De a nevezett telepen eszközölthet annyi zöldojtást is játszva, mely az egész terület beállítására elégséges. A többi felmaradottat pedig értékesítve, a befolyó összegből az egész terület beállítási költségeit fedezheti.

Ha egy általában nem lehet azon vidéken az ojtáshoz alkalmas embereket találni. Tessék egyszerűen *ripária portális vesszőt termelni*: és azt eladván, érte *kész* ojtványokat szerezni.

De a vessző *fajtiszta ripária portális* legyen. Az ilyen vessző kereset, s aranyat ér.

A területet minden esetre forditassa meg. Fordított földben a fejlődés sokkal dusabb és így a jövedelem is nagyobb.

1000 négyszög ölon termelt *ripária portális* vessző első és második osztályu 6—900 frtot ér.

Eladni *ripária portális*t, felette könnyen lehet.

II.

Tisztelt Szerkesztő úr! Az általam is hordatott becses lapjában szives készséggel igérvén előfizetőinek egyes kérdésekben a felvilágosítást, méltóztassék megbocsátani, ha jó indulatát én is igénybe veszem.

Homokon akarok szőlőt telepíteni. Nem vagyok azonban tájékozott, hogy mely fajok legalkalmasabbak a homokra? Részint olvasgatás, részint kérdezősködés után a következő névsort állítottam össze. Fehér borfajok: Olasz rizling. Mézes fehér. Fehér frankos. Sárfehér. Fehér bakar. Vörös bakar. Zölb silvani. Szlankamenka. Kövi dinka. Vörös borfajok: Nemes kadarka. Nagy burgondi. Oporto. Carbenet-Franc. Petit-Banchet. Aramon. Kegyeskedjék átnézni, és a felsorolt fajokra nézetét nyilvánítani.

Tisztelettel *K. B.*

A tett kérdésére első sorban is azzal felelhetünk, hogy kizárólag homoki faj szőlők nincsenek. Legtöbb szőlőfaj, mely a hegyen diszlik, a homokban is jól találja magát.

De valamint a hegyeken sem adnak egyenlő sikert a szőlőfajok, hasonlóképen van ez a homokban is. Azért tehát első sorban meg kell figyelni a talaj fekvését és alakulását, és ehhez mérten kell az ültetendő fajokat kikeresni. A homoknak tulajdonsága az, hogy hirtelen és szerfelett átmelegszik és ilyenkor az érés gyors. Ellenben viszont hirtelen kihül, különösen ha az őszi esőzés beáll: akkor azután az érés is megakad.

Mivel azonban az időjárást szabályozni nem lehet, a homoki telepítésnél oda kell törekedni; hogy különösen lapos helyeken korán érő fajok ültetessenek.

Emelkedett délnek fekvő dombokon vagy magaslatokon azonban később érő fajokat is bátran lehet ültetni. Mert végtére azon általános

szabály áll, hogy hűvös őszi időjárás mellett, még a hegyes vidékeken sem érik be a későn érő szőlőfaj.

Ezek után áttérek a felemlített szőlőfajok ösmertet sére.

A Zöldszilváni Ezen szőlőnek az a tulajdonsága, hogy eiéggé csak vesszőn terem; tőkén vajmi csekély termést ad. Mivel azonban hosszú tengelyizü vastagbelü: *a téli fagy benne ha le nem húzzák a homok alá: sok kárt tesz*

A lehuzás pedig költséges és fáradságos.

Bár korán érő faj, de nem ad nagy termést: szerintem a homokra nem alkalmas.

2. *Olasz rizling*. Ez a szőlő minden tekintetben alkalmas a homok talajba. Előnyei, hogy még a legsilányabb homokban is meg él és terem. Hogy 3 éves korában termést ad, hogy vesszőjei a téli fagynak nagyban ellenállanak, hogy dusan terem és jó bort ad.

Csak arra kell vigyázni, hogy ne vágassék tulságos reá; mert akkor felette sokat terem, és hamar kiterüni magát.

Még azon előnye is van az olaszrizlingnek, hogy a peronospora kevésbé bir leveleivel.

3. *Mézesfahér*. A homoktalajba igen alkalmas. Oly sivár homokon, hol más fajok alig adnak termést vagy ha adnak is apró fürtüek: a *mézesfahér szép termést ad*. Ezen szőlőnek azon jó tulajdonsága van, hogy korán érik és sokat terem, s mint csemege szőlő is értékes.

Jó asztali bort ad.

4. *Szlankamenka*. Dusan terem, de későn érik; de azért is, mivel dus talajban ad csak nagy termést, jobb fajok birtokában nem ajánlatos a homokra.

5. *Kövidarka*. Rendkívül dusan terem, de ez is későn érik; sőt sokszor éretlen marad. S mivel csak kedvező időben ad jó bort, a homokra nem alkalmas.

6. *Sárfahér*. Egyik rossz tulajdonsága, hogy virágzáskor könnyen rug, különösen ha tisztán faj-táblákban ültetetik: csekély termést ad. Bár érése korai, bogyója édes és fűszeres: nálánál jobb fajok vannak, melyek a homokra alkalmasak.

7. *Vörös-bakator*. Erről azt lehet mondani, amit a sárfahérről, hogy virágzáskor rug s így azért különösen tisztán faj-táblákba ültetve keveset terem.

8. *A fehér-bakator*. méltó társa a piros bakatornak.

Ezen utóbbi két fajnak különben az tulajdonsága, hogy leginkább kötött talajban terem, azért nem alkalmas a homokra.

Most térjünk át a vörös borfajjakra.

9. *Kadarka*. Ez az egyik legbiztosabb termő faj.

A valódi kadarka 3 magu. Ez felette ritkán rug. 10—15 évben egyszer ha megtörténik. Akkor is csak oly rendkívüli hideg esős időjárásban, mint ez év tavaszán egyes vidékeken éppen a virágzáskor volt. Egyébként sohasem esal, — dusan terem.

Egy hibája az, hogy későn érik, azért a homok területen részére a dombokat kell kinézni. Ha dombra kerül: *sokat is ad, jó bort is ad*.

Azonnal szürve belőle fehér vagy vékony siller bort lehet előállítani. Ha törkölyön hagyatik az érett kadarka szőlő; belőle vörös bor lesz. Ezt ültetni ajánlatos.

10. *Nagy burgundi*. A homoki szőlőtermelők ezen fajról sok jót és szépet mondanak. Előnyei, hogy korán érlik, hogy nem rohad; vesszője korán fásodik, és elég jól terem. Mindamellet az ő hazája a tápdus kötött talaj.

11. *Opportó*. Szintén korán termő szőlő, tápdus talajban dusan terem. Nagy festanyaggal bír. A czélből, hogy a kadarka közé keverve a borszínét pirosra fesse — ajánlatos. De homokon nagyban termelni már azért sem czélszerű, mivel bora magában megkeseredik.

12. *Carbenet frank*. A carbenei csapos művelés mellett kevés fürtöt hoz; szálvesszőművelés mellett hoz ugyan fürtöket, de aprókat. Szóval a Carbenet nem a homokra való.

13. *Petit Bouchet*. Ezen szőlőfaj nálunk különösen a homokon nincs eléggé elterjedve. Az igaz, hogy nagy termést ad, de dus talajt kíván. Homokban pedig dus talaj alig található. Ha van, ott a fillokszera is urrá lesz.

14. *Aramon*. Tökéje igen erős. Felette bő termő, alig van szőlő, mely oly nagy és dus termést adjon, mint az Aramon Bora gyenge, de a mennyiség mindent pótol. Hibája az, hogy nedves helyeken antracnozisa esik. Fája télen át könnyen elfagy.

Ezzel a felsorolt szőlők tulajdonságaira röviden megválaszoltam. Ezekon kívül a következő fajokat említem, mint olyanokat, melyek a homokon jól beválnak.

Ezerjó, a homokon gazdagon terem és jókor érlik. Egy hibája, hogy esős időben rohadásnak indul. Azért partos helyre ültetve igen alkalmas.

Rakszőlő. Rendkívül dusan terem. Czukortartalma elég nagy. Ezen fajt mint csemege szőlőt is nagyon keresik.

A fehér kadarka. Soha sem rug; dusan terem. Bora elég jó. Egy hibája, hogy vékony a héja, s esős őszen megrohad. — Egyébként ültetni igen ajánlatos.

A Szent-Lőrincz. Felette korán érlik elég dusan terem. Igen jó vörös bort ad. Különösen a czélből termelendő, hogy vele a kadarka mustja megfestessék.

Ezek után az a kérdés, mely fajok lennének igazán alkalmasak a homokra.

Szerintem a fehérek közül az olaszrizling, mézes fehér foglalják el az első helyet; ezek után jönne az ezerjó, rakszőlő és fehér kadarka. Ezek mindegyike elég bő termő s nem rug.

Vörös avagy siller bor termelésre a nemes kadarka, aramon, nagy burgondi, oportó vagy Szent-Lőrincz, az első kettő mennyiség tekintetében, az utóbbiak mint festő anyag jönnének figyelembe.

Ezek után ez én nézetem az, hogy a homok termelésnél a mennyiséget kell tekinteni; mert akárhogy okoskodjunk meg irkáljunk fir-

kálunk: a homokon termelt borok nem fogják a jó hegyi borokkal a versenyt kiállítani.

Nem azt akarom ezzel mondani, hogy a homokon *nem terem jó bor*. — mert a homokin is lehet igen jó asztali borokat előállítani, azok előállítására pedig a mondottak, különösen az olaszrizling teljesen alkalmas.

Fajborokat és aszukat ne iparkodjunk a homokon termelni, mert ha oly fajokat ültetünk: *faj-borunk sem lesz*, azután meg kevés is terem.

Adjon a homok sok és nagy jövedelmet. Aki ezt tüzi maga elé feladatul, nem fog csalatkozni.

III.

T. szerkesztő ur! Most olvasom a lapokban, hogy dr. Magócsi egyetemi tanár Tolna megyében jár, hogy konstatálja a több helyen tapasztalható szőlőlevelek *elsárgulás és visszaesés* okait. Hozzánk nehezen jön de szerkesztő urnak elpanaszlom, hogy e baj minket is elér. Viszariasztja azokat is, akik reconstruálni szándékoztak. Nálam például (s az én kis uttörő szőlőmre sokan néznek) *nincs meszes talaj*, nem találok *belegséget a forradásnál*, és a föld kitűnő: mégis $\frac{1}{4}$ része *sárga és visszaesik*. Vannak még kiválón szép szőlők s ezek alánya is, mint a sárgáké, ripária. Jaqueznek, Othellónak kutya baja sincs.

Én is hozattam vasgáliczot; de olvasván becses lapjában közölt véleményét, még próbát sem tettem a „kenegetéssel.”

Kérem szives véleményét és tanácsát, hogy ha lehet, eltüntessem szőlőmből ezt a hotrány-követ.

Nem is kell tán mondanom, hogy a kezelésben, permetezésben stb. hasonlóképpen nem tudok hibát.

Az 1895-ben és 1896-ban igen szép termést adott a szőlő; de néhány sárga tőke volt már a mult évben is. Akkor nem fektettem rá sulyt. Az idén gyenge termés mutatkozik.

Magócsy egyetemi tanár a visszaesés okául különösen az *ékojtás alkalmazását* konstatálta, mivel az összeforradásnál korhadás támad: továbbá a talajt és azt is, hogy *magasra hagyták az amerikai alanyt*; végül a gyökereket pusztító *penészgombát*. Ajánlja az angol párosítást és zöldojtást s talajvizsgálást.

Tisztelettel D. V. K.

Ha az ojtványok között imitt-amott visszaesések és sárguló levelek jelentkeznek: nem kell a szőlő jövője felett kétségbeesni, mert ha a sárgulás oka az ojtványban keresendő; *az alany kihajt, mely újból beojtatván, a hiba helyre van ültve*.

Ha azonban a fejlődés visszaesése és a levelek sárgulása általános: *ott hiba van a kréta körül, ott a talajban van a hiba*.

Ha a szőlő telepen imitt-amott jelentkezik a visszaesés, a betegség ekát magában a tőkében kell keresni.

A sárgulás alapja a rossz táplálkozás. Ha a tőke gyökerei megsemmisítettnek; bekövetkezik a sárgulás; — ha a tőke az ojtás helyén

beteg, a tápláló nedv nem juthatván a tőke hajtásába, leveleibe: *be áll a visszaesés, a sárgaság*; — ha a tőke nyakát valamelyes betegség megtámadja: *a nedvkeringés visszatorul a gyökérzethez, beáll a sárgaság*. Tehát a levelek sárgulása mindig a táplálék hiánynak, vagy a sejtszövetek megbetegedésének a következménye; amennyiben beteg sejtszövetek a gyökerek által fölvetett tápnedvet nem továbbíthatják,

Ezek a részleges imitt-amott mutatkozó sárgaság okai.

Az általános elsárgulást a talaj idézi elő. Ezen segíteni csak a beültetett tőkék eltávolításával és mészálló alanyok ültetésével lehet.

Őnöknél a tőkék imitt-amott sárgulnak, tehát *a baj a tőkékben keresendő*.

Elfogadom azon állítást, hogy a sárgulás oka a talaj lehet, mert nincs kizárva az, hogy a szőlőtelepen ne legyenek mészfoltok; — elfogadom, hogy a sárgaságot a magas tőke nyak is okozhatja, mert a magas nyaku tőke rosszul táplálja a tőke hajtásait a rossz táplálkozás visszaesést sárgaságot okoz; — elfogadom, hogy a tőkék gyökereit a penész gomba is megtámadhatja, mert hát ez esetben a gyökerek elhalnak, és ismét nincs ami a nedvet a tőke lombjaihoz juttassa, azért be áll a koplalás, melynek küleme a sárgaság; — elfogadom, hogy a hibás forradású ojtvány is idézheti elő a bajt, amennyiben a betegséggel megtámadott sejtszövetek nem képesek a tápnedvet továbbítani; de azt nem fogadom el soha, hogy az ékojtás a tőkék rendszeres visszaesését és a levelek sárgulását általában előidézi.

Ez ellen következményeinek tudatában állást foglalok, s sietek kijelenteni, hogy én ennek ellenkezőjét tapasztaltam.

Tapasztaltam azt, hogy egész tábla szőlők, melyek legnagyobb részben ékojtással készítették: po pászán állanak, diszlenek, teremnek, Elvértve találkozik egy-két beteg tőke. Ez pedig a régi szőlészetben is előfordult.

Tudok mutatni nagy tábla szőlőket, melyek 6—12 év előtt ojtattak ékre, s egész szépek; kijelentem, hogy az ékojtásnak nem föltétlen következménye a tőke visszaesése és a levelek elsárgulása.

Az ékojtással nemesített tőke azonban éppen úgy megsárgulhat, mint a másképen eszközölt ojtásu tőke, ha az ojtás rosszul lett keresztülvive; — ha a forradás rossz, — ha atápnedveta tőke lombozatába leendő feljutásában akadályozza.

Az ékojtást elítélni ezen alapon nem szabad; a neki tulajdonított sajátság nem felel meg a helyzetnek. Mert lehet az ék éppen olyan jól egybeforrva, mint a párosítás; viszont lehet a párosítás éppen oly rosszul egybeforrva, mint a rosszul keresztülvitt ékojtás.

Az ékojtást már ezért sem szabad igaztalanul általánosságban megtámadni, mert aki nem akar szőlőtelepítésére egyszerre nagy pénzt kiadni; vagy nem rendelkezik elég pénzzel, és nem akar az agrárbankhoz fordulni: *annak igen alkalmas telepítés az ékojtás*. A kis gazdák legnagyobb részben az ékojtást is alkalmazzák. És ezt azért tartják jobbnak, mert a forradás gyors és erős, és mert a tőke egyenesen áll a földben, míg a döntött tőke többé-kevésbé mindig kotyogás lesz.

Magócsy egyetemi tanár ur mint ön is írja és a lapokból olvasható, több rendbeli betegséget állapított meg; egy párt azonban a leglényesebbet elhalgatta, vagy elfeledte kijelenteni.

Ilyen a talajnak szegénysége soványsága, — a talajnak elhanyagolt megmunkálása és végre, az alany vesszőnek eltávolítása.

A sovány tápszegény talajban, a multban is megsárgultak a szőlők levelei, — a megmunkálatlan füves szőlőben a multban is történtek visszaesések.

Különösen jelentkezik ez a ripária-féléknél, amelyek *a talaj táp-erejét felette igénybe veszik.*

Az alany vessző eltávolítása úgy történik, hogy az ojtvány nem gyökereztetik meg az első évben rendszeresen, s a nemes rész gyökeret ver. A nemesből elétörött gyökér annyira megvastagodik, hogy a ripária alany vesszőt túl haladja.

A második évben a gyökerezés alkalmával az értelmetlen munkás a ripáriát mint vékonyabb gyökeret vágja el, s a vastagabb nemes gyökeret meghagyja; — s így az ojtvány többé nem ojtvány, de a maga gyökerén élő európai tőke

Ennek gyökereit azután megtámadja a filloxera, minek következtében a fejlődés visszaesik s a levelek megsárgulnak.

Az is megtörténhet, hogy az alany nem ripária, de oly faj vessző, amely a filloxerának nem áll ellent.

Ha az ember maga készíti az ojtványt, még akkor is megtörténik, hogy ojtás alkalmával más faj keveredik az alany vesszők közé, mely azután nem áll ellent a filloxerának.

Ezen bajokat lehet még a Magócsy ur által felsoroltak közé számítani.

Mintha hallanám, ez mind szép, mind jó, de hát azt szeretnénk tudni, hogy lehet ezen bajokon segíteni? avagy mint lehet legkisebb kárral tőle megszabadulni?

Csak türelem, erre is elmondom tapasztalataimat már annál is inkább, mert az a tanács, hogy csak zöldajtásokat vagy angol nyelvű vagy nyelvnélküli párosításokat eszközöljünk: a jövőre szól. Már pedig a létező telepeket nem lehet oly könnyen kihányani és helyette másikat ültetni.

Az én nézetem az, hogy ha imitt-amott találkoznak sárguló levelű tőkék: miután azok pótolhatók: nincs baj. Ha a sárgulás általános: a baj a talajban van. S akkor nincs más, mint a még fiatal ojtványokat onnét kiszedni és máshol próbálni vele szerencsét. Oda pedig más alanyra ojtott, vagy európai szőlőt kell szénkénegezésre telepíteni.

Ha részleges a baj, minden egyes beteg tőke betegségének az okát meglehet állapítani.

Először is osszuk a betegségeket két részre. Az egyik a tőke nyakától fel a fejezetig, a másik a tőke nyakától a gyökérzetig terjed. Most azután álljunk a beteg tőke elé, és először is nézzük meg: nincsen-e tőke erején túl metszve?

Ha a metszés rendes, akkor bontsuk ki a tőkét, a nyaka körül hányjuk el a földet.

Nézzük meg, nem-e a fenésedett a tőke nyaka? Ha igen, ezen betegséget a vessző vagy magával vitte, vagy ott nyerte.

Azalatt, hogy magával vitte azt értjük, hogy akkor, mikor kiültetett: már ott fenésedés volt, mely vagy jégütéstől, vagy napszurástól származott, melyet a vessző még mint zöldhajtás a tőkén szerzett.

Ha ily brandosodás, fenésedés látható, az a tőke nyakát átfutja. Tehát a tőke halálát idézi elő. Így azután egyidejűleg megtanulhatjuk, hogy sem jégvert, sem fenésedett alanyu ojtványt ne ültessünk.

A fenésedést szerezhette mostani helyén, ha a vigyázatlan munkás a kapa élével megsértette. Ebből azután megtanuljuk, hogy a munkást utasítsuk nagyobb vigyázatra.

Az ilyen sebből származott fenésedés szintén megöli a tőkét.

Ha a nyakon nincs hiba, nézzük meg az ojtás helyét. Ha itt van fenésedés; ez is fejlődik, ebből sem lesz ép tőke soha.

Megtörténik néha, hogy a tőke oldalain nagy gombaszerű kinövés támad. Ebből sem épül ki a tőke,

Ha ezen betegség bármelyike jelentkezik: a tőke az ojtás helyénél vagy ha alatta van fenésedés, azalatt, minden további várakozás nélkül vízszintesen levágandó, és a föld mellőle kitisztítandó.

Ezzel kísérletet teszünk az alany egészségi állapotára is. Ha az alany egészséges: *kihajt*. Ha beteg: nem hajt ki. Így legalább a gazda a tőke jövőjére nézve tisztában van.

Ha kihajt jövő tavaszon, akár fásan akár zölden beojtható, s a betegség gyógyítva, a hiány pótolva van.

Ha nem hajt ki: helyére egyszerűen gyökeres alanyvessző teendő, és később zölden vagy magas fásojtásnak beojtandó

Ezekből látható, hogy a hézagosan imitt-amott sárguló tőke miatt, nincs ok kétségbe esni. A múltban is volt s a jövőre még nagyobb számmal lesznek beteg és pótlendő tőkék.

Megtörténik, hogy a tőke nyaka túl magas, és ez okozza a tőke elgyengülését. Ezen úgy segítünk, ha a tőkét mint a kukoriczát körülhagyjuk földdel. És állandóan így kapálunk. De mielőtt körülhánynánk, nézzük meg: nem-e repedt meg a nap hevétől a tőke nyaka? Ha igen le kell vágni, s úgy járni el, mint fönnebb mondtam.

Van azonban eset reá, hogy sem a tőke nincs reá metszve, sem a tőkén nincs baj s mégis satnyul a tőke: itt más baj van. Itt történt az, hogy a gyökértisztító az alanyt a gyökerezés alkalmával elvágta, mivel a nemes részből elétörött gyökereket nézte alanynak.

Ha a tőkét jól megnézzük, azt, hogy a gyökere a nemes részből van: könnyen felismerhetjük. Ezen tőkét azután eltávolítjuk, és az elmondott eljárással pótoljuk.

Ezekkel elmondattuk, hogy nézetünk szerint mik okozzák a levelek elsárgulását hogy miként lehet azokat felismerni és miként lehet azok ellen védekezni.

Apróságok.

A szőlők foltozása. Némelyek azt a rossz szokást követik, hogy a 2—8 évnél idősebb szőlőben a hiányokat sima vagy gyökeres ojtványokkal foltozzák.

Ez nagyon helytelen dolog, mert a hiányos tőkék közé a foltozás végett beültetett ojtványok: legtöbbször tönkre mennek.

A lombos tőkék között sem a lég sem a nap nem jut kellőképen hozzájuk; s így a helyett hogy fejlődnének: visszaesnek.

Legjobb az ilyen üres helyeket a közelben levő ripária vessző hajtásain készített zöldojtvánnyal befoltozni. Ha pedig nincs közel vad tőke, meg kell nézni: nincs-e közel rossz fajtájú vagy olyan fajtájú szőlőtő, mely kidobható? Ha igen: akkor annak nemes része levágandó, s a tőből elé törendő hajtások oly magasan ojtandók be, hogy a maga helyét betöltse, valamint a hiányzó tőke helyére elérjen.

Ha pedig ilyen tőke sincs közelében, akkor egész egyszerűen, még az ősszel gödör ásandó, és abba tavasszal gyökeres ripária ültetendő, mely később azután akar magas fás, akar zöldojtással be nemesíthető, és ősszel helyre bedönthető.

Különfélék.

Szőlőojtvány eladás. Ez év tavaszán számosan tettek megrendeléseket szőlővessző ojtványokra. Ámde a legnagyobb sajnálatunkra nem voltunk képesek megrendelőinket kiszolgálni.

Most idejekorán hívjuk fel figyelmét mindazoknak, akik szőlővessző ojtványokat kívánnak nálunk beszerezni, hogy ez iránt megrendeléseiket már most előre tegyék meg.

A most előre bejelentett megrendelések első sorban fognak kielégítettetni.

Van kadarka, kövidinka, opportó, burgondi, mézesfehér, borszőlő ojtványok; fás gyökeres ojtvány ezre 130 ft.

Vannak különböző csemegeszőlő ojtványok. Chasselesek, egy pár ezer rozsdásmuskolat. Ezre 150 ft.

Meszes, agyagos, délnek fekvő száraz talajra van: jaquez alanyra ojtva Chasseles imperiál és rozsdás muskolat czemege szőlő, ezre 150 ft.

Hasonlóképen lehet fajtiszta ripária portális vesszőre tenni megrendelést. Ezre az első osztályú sima vesszőnek 20 ft, ültetni való ezre 10 ft. Ezen fajból csak az előfizetőknek szolgálunk.

Szolonisz első osztály ezre 20 ft, másod osztály 10 ft. Gyökeres ripáriá első osztály 30 ft. Gyökeres jaquez első osztály 30 ft. Gyökeres rupesztrisz-montikola első osztály 30 ft.

Othelló első osztály sima 20 ft, másod osztály 10 ft.

Megrendelésnél 25%-től előre küldendő.

**A ZALATHNAI KÉNKOVARD IPAR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

BRASSÓI KÉNSAV- ÉS MŰTRÁGYAGYÁRÁ

ajánlja

a szőlő által igényelt tápanyagokat
magában foglaló

szőlőműtrágyáját

3° légeny, 6° vizben oldható foszforsav és 10°
tisza káli szavatolt beltartalommal a t. cz. szőlőbirtoko-
sok figyelmébe.

Felvilágosításokkal és árajánlatokkal készséggel szolgál a

KÖZPONTI IRODA:

BUDAPEST, IV., Bécsi-utca 5. szám.

Képviselet:

KOVÁCS HERMANNÁL MISKOLCZON.